

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetchefer Lt
Finanschefer Lt
Redovisningschefer Lt
Landstingsekonomer

Planeringsförutsättningar för åren 2018–2021

I detta EkonomiNytt presenterar vi:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Löne- och prispförändring för landsting
- Utfall för delar av Överenskommelse om en kvalitetssäker och effektiv sjuk-skrivnings- och rehabiliteringsprocess för 2017
- Internränta för år 2019
- Kompensation för sänkta pensioner 2018
- Nya instruktioner till modellen Skatter & bidrag

Jämfört med den prognos vi presenterade i december (EkonomiNytt 16/2017) är skatteunderlagets ökningstakt nedreviderad alla år utom 2019.

Det beror främst på att 2017 års lönesumma överskattades och att löneökningstakten har reviderats ner för hela avtalsperioden 2017–2019. Sysselsättningsutvecklingen ser samtidigt fortsatt stark ut och högkonjunkturen väntas bestå 2019 ut. I den nu aktuella prognosen räknar vi med att återgången till balans på arbetsmarknaden sker först 2020.

Högkonjunkturen kulminerar

Svensk ekonomi är inne i en högkonjunktur och vi räknar med att BNP växer med närmare 3 procent i år. Inhemsk efterfrågan förväntas försvagas under 2019, men samtidigt blir utvecklingen i omvärlden något bättre vilket gynnar svensk export. Vi räknar med att svensk BNP växer något långsammare 2019 än i år. Högkonjunkturen når då sin topp och resursutnyttjandet i svensk ekonomi börjar försvagas. I och med att antalet arbetade timmar inte ökar alls nästa år sker det en snabb uppbromsning av skatteunderlagstillväxten. Det innebär att ett betydande glapp riskerar uppstå mellan kommunsektorns intäkter och de kraftigt

växande behov av skola, vård och omsorg som den snabba befolkningsutvecklingen för med sig.

Under konjunkturåterhämtningen har det framför allt varit den inhemska efterfrågan som drivit tillväxten. Tillväxten i omvärlden har varit svag. Nu tar den internationella utvecklingen bättre fart och svensk export växer också snabbare. I Europa, där många länder har haft en mycket svag återhämtning sedan 2010, tar det något bättre fart. I USA är förväntningarna, åtminstone på kort sikt, positiva. Även i tillväxtländerna har en negativ trend brutits.

Däremot mattas tillväxten i svensk inhemska efterfrågan av något. Nästa år förväntas tillväxten i investeringarna växla ned. Det är framförallt bostadsbyggnandet som från en hög nivå inte längre kan växa i samma takt som tidigare. Även hushållens och kommunsektorns konsumtion ökar långsammare än tidigare. Sammantaget innebär det att vi räknar med att kalenderkorrigerad BNP växer med knappt 2,9 procent i år, 2,4 procent 2019 och 1,6 procent 2020.

Trots ett alltmer ansträngt arbetsmarknadsläge antas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad. De löneavtal som slutits för de närmaste åren ligger på låga nivåer och löneglidningen är låg. Därmed är också det inhemska inflationstrycket svagt. KPIF som 2017 ökade med 2,0 procent väntas bli något lägre i år och nästa år, för att 2020 komma något över 2 procent. Riksbanken antas därmed dröja med att höja styrräntan till i oktober i år. I takt med att styrräntan sedan stegvis höjs stiger också de räntor som påverkar hushållens ekonomi, därmed ökar KPI betydligt snabbare än KPIF.

Med den högkonjunktur som Sverige befinner sig i är det naturligt med överskott i de offentliga finanserna. Våra beräkningar tyder på att sparandet kommer att ligga strax under en procent av BNP kalkylperioden ut.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BNP*	3,0	2,7	2,9	2,4	1,6	1,4
Sysselsättning, timmar*	2,0	1,7	1,5	0,0	-0,5	0,1
Relativ arbetslöshet, nivå	6,9	6,7	6,3	6,3	6,4	6,5
Timlön, nationalräkenskaperna	2,3	3,0	2,9	3,2	3,4	3,4
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,4	2,5	2,9	3,2	3,4	3,4
Konsumentpris, KPIF	1,4	2,0	1,8	1,9	2,1	2,0
Konsumentpris, KPI	1,0	1,8	1,6	2,3	2,9	2,6
Realt skatteunderlag	2,5	1,5	1,1	0,6	-0,1	0,7
Befolkning 15–74 år	0,9	1,1	0,6	0,7	0,4	0,5

*Kalenderkorrigerad utveckling.

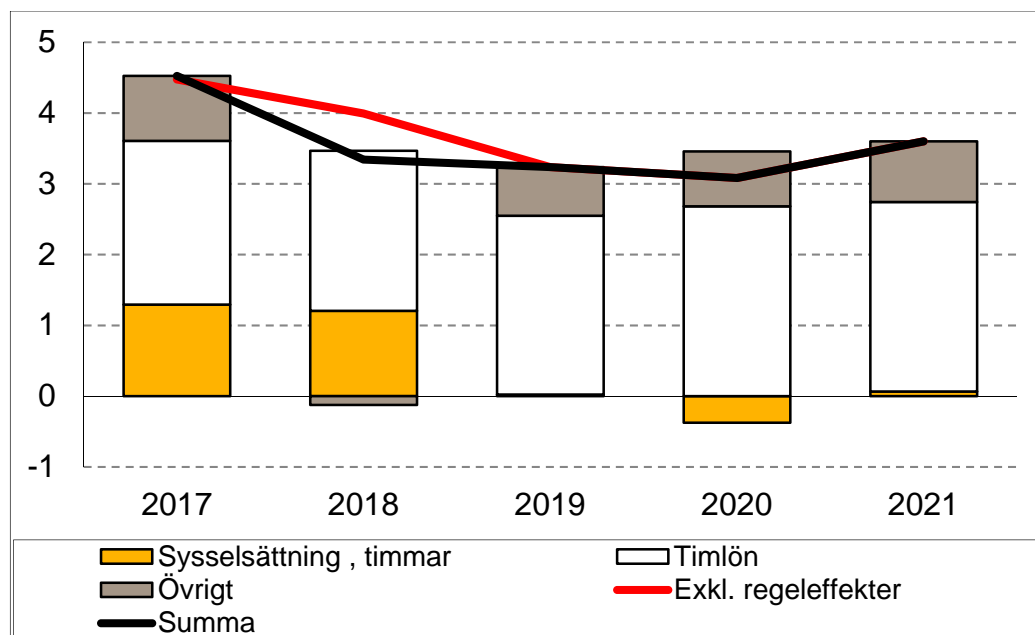
Svagare skatteunderlagstillväxt framöver

Skatteunderlagsprognosen är baserad på den samhällsekonomiska bild som presenteras i *MakroNytt*, 1/2018 och sammanfattas här ovan. Våra beräkningar bygger på att den långa konjunkturuppgången i svensk ekonomi bryts 2019 och att högkonjunkturer övergår till ett läge med konjunkturrell balans i slutet av 2020.

Det betyder att den starka skatteunderlagstillväxt landstingen kunnat vänja sig vid under konjunkturuppgången 2010–2016 nu dämpas betydligt (diagram 1). Efter flera år med ökningstal över 4½ procent väntar vi oss en mer genomsnittlig ökningstakt i år och därefter ett par år med relativt svag ökning. Det främsta skälet är att arbetade timmar utvecklas betydligt svagare när vi närmar oss konjunkturtoppen, minskar 2020 och bara ökar marginellt 2021. Även pensionsinkomsterna ökar i långsammare takt från och med i år. Detta motverkas endast i viss utsträckning av att lönerna väntas stiga snabbare.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket och SKL.

År 2018 håller höjningen av grundavdraget för personer som fyllt 65 år tillbaka skatteunderlaget med 0,6 procentenheter. Skatteunderlagets faktiska ökningstakt är därmed mindre än den underliggande. Detta kompenseras landstingen för genom en höjning av anslaget Kommunalekonomisk utjämning med ett belopp som motsvarar avdragshöjningens beräknade effekt på skatteintäkterna.

Förändring jämfört med SKL:s prognos från december 2017

Jämfört med den prognos vi presenterade i december (EkonomiNytt 16/2017) är skatteunderlagets ökningstakt nedreviderad alla år utom 2019.

De utbetalningar av retroaktiv lön för avtal som slöts våren 2017 som vi i förra prognosen räknade med skulle ske i slutet av året verkar till stor del ha uteblivit. Det innebär att 2017 års lönesumma överskattades och att löneglidningen ser ut att ha blivit mindre än vad som kunde väntas mot bakgrund av konjunkturläget. Av det skälet har vi reviderat ner löneökningstakten även för resten av avtalsperioden, det vill säga 2018 och 2019. Lägre löneökningar innebär att även pensionsinkomsterna stiger långsammare. Dessutom visar ny statistik på mindre utbetalning av såväl sjukpenning som arbetslöshetsersättningar.

Ovanstående förändringar motverkas delvis av att sysselsättningsutvecklingen samtidigt ser fortsatt stark ut och högkonjunkturen väntas bestå 2019 ut. I den nu aktuella prognosen räknar vi därför med att återgången till balans på arbetsmarknaden sker först 2020, vilket förklarar nedrevideringen av prognosen för slutet av perioden.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2017	2018	2019	2020	2021	2017–2020
SKL feb	4,5	3,3	3,2	3,1	3,6	14,9
SKL dec	4,8	3,5	3,2	3,4	3,9	15,7
ESV nov	4,5	3,1	3,7	3,4	3,2	15,5
Reg, sep	4,8	3,4	4,0	3,9		17,0

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognos

Regeringens prognos visar klart starkare skatteunderlagstillväxt än SKL:s. Skillnaden förklaras till övervägande del av en mer positiv syn på sysselsättningsutvecklingen. Ett skäl är att regeringen räknar med att det fortfarande råder högkonjunktur vid utgången av 2020, där deras beräkningar slutar.

Ekonomistyrningsverkets (ESV) prognos visar större ökning av skatteunderlaget än SKL:s vissa år och mindre de andra åren. Avseende utvecklingen till och med 2020 är ESV mer optimistiskt än SKL, men ser man till hela perioden till och med 2021 är ökningen lika stor i båda prognoserna. Skillnaderna förklaras i huvudsak av att ESV-prognosen bygger på ett annat förlopp för sysselsättningsutvecklingen än SKL:s beräkningar.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. När detta får göras måste framgå av de egna riktlinjerna för god ekonomisk hushållning. Ett sätt att avgöra om RUR får disponeras är att jämföra utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Med en sådan tillämpning får reserven användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. Med vår nuvarande prognos skulle det vara möjligt åren 2019–2021 (tabell 3). En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka ett negativt balanskravsresultat.

Tabell 3. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling; tioårigt genomsnitt samt årlig utveckling

Förändring i procent per år

	2017	2018	2019	2020	2021
Snitt 10 år	4,0	4,0	3,8	4,0	4,0
Årlig ökning	4,5	4,0	3,2	3,1	3,6
Differens	0,5	0,0	-0,6	-0,9	-0,4

Källa: Skatteverket och SKL.

Slutavräkningar 2017–2018

Slutavräkning 2017

Enligt Rådet för kommunal redovisning, Rekommendation 4:2, ska det bokas upp en preliminär avräkning för innevarande års skatteintäkter i bokslutet. Avräkningen ska enligt rekommendationen beräknas utifrån SKL:s skatteunderlagsprognos i december.

Regeringen fastställde uppräkningsfaktorerna för 2016 och 2017 till 5,0 procent respektive 5,2 procent i budgetpropositionen för år 2017. Slutligt utfall för 2016 blev 4,95 procent och vår prognos i december 2017 visade på en ökning av skatteunderlaget med 4,8 procent för 2017. Med den bedömningen uppgick rekommenderad uppbokning i bokslut 2017 till –104 kronor per invånare den 1.11.2016.

SKL:s prognos enligt detta cirkulär innebär en uppräkning med 4,5 procent för 2017 vilket innebär att prognosen för slutavräkningen 2017 beräknas till –176 kronor per invånare den 1.11.2016 för 2017. Därmed uppstår en korrigeringspost på –72 kronor per invånare.

Slutavräkning 2018

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2017 och 2018 uppgår till 4,8 procent respektive 3,4 procent, enligt budgetpropositionen för 2018. SKL:s prognos innebär en lägre uppräkning vilket gör att vår prognos för slutavräkningen 2018 blir negativ och uppgår till –96 kronor per invånare den 1.11.2017, vilket är en försämring med 123 kronor jämfört med decemberprognosen.

Löne- och prisförändring för landsting

I år väntas stora kostnadsökningar för tjänstepensioner. Det beror främst på att kostnaden för den förmånsbestämda pensionen som avser pensioner för höginkomsttagare ökar, vilket i sin tur beror att inkomstdelarna över taket, (7,5 inkomstbasbelopp) ökar i landstingen. För dessa inkomstdelar svarar tjänstepensionen för hela pensionsförmånen och kostnaden blir därför betydande för arbetsgivaren. Prognosen för 2019 är baserad på ett preliminärt inkomstbasbelopp. Pensionsmyndigheten kommer att fastställa detta i oktober 2018.

Vi räknar framöver med fallande läkemedelspriser efter en tillfällig ökning 2016 och 2017. Notera att vi här endast räknar med rena prisförändringar på befintligt sortiment inklusive generika. Här ingår alltså effekterna av statens överenskommelse med läkemedelsindustriföreningen (LIF), patentutgångar etc. Den eventuella merkostnaden för nya läkemedel ingår inte i våra prismätningar. Att nya läkemedel ofta kostar mer antas spegla en förbättrad kvalitet och betraktas alltså inte som en prisförändring.

Prisökningarna tilltar i takt med återhämtningen i samhällsekonomin.

Tabell 4. Prognos för LPIK

Årlig procentuell förändring

	2018	2019	2020	2021
LPIK inkl. läkemedel	3,0	2,1	2,9	2,6
– Timlön	2,7	3,0	3,2	3,2
– Socialavgifter	7,6	2,2	5,5	3,9
– Läkemedel	-0,7	-0,7	-0,8	-0,8
– Förbrukning	1,9	2,2	2,4	2,4
LPIK exkl. läkemedel	3,6	2,6	3,6	3,1

Observera att utfall 2017 för LPIK och LPI publiceras i mars.

Notera att vi här publicerar både prisindex med kvalitetsjusterade löner för landsting (LPIK) som används i SKL:s egna beräkningar och analyser och LPI. Det är endast sättet att beräkna löneförändringarna som skiljer de båda prisindexen åt. I LPIK ska varken förskjutningar i yrkessammansättning eller ålderssammansättning påverka lönepriset.

Tabell 5. Prognos för Landstingsprisindex, LPI

Årlig procentuell förändring

	2018	2019	2020	2021
Landstingsprisindex inkl. läkemedel	3,3	2,4	3,2	2,9
– Timlön	3,2	3,5	3,7	3,7
– Socialavgifter	8,1	2,7	6,0	4,4
Landstingsprisindex exkl. läkemedel	3,9	2,9	3,9	3,5

Nästa prognos för landstingens prisutveckling beräknas i samband med *Ekonomirapporten* som publiceras i maj 2018.

Utfall för villkor 1,2 och 4 enligt "Sjukskrivningsmiljarden" för 2017

Det är nu klart hur utfallet blev för villkor 1 (kompetenssatsning i försäkringsmedicin), 2 (funktion för koordinering) och 4 (utökat elektroniskt informationsutbyte) i Överenskommelse om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess 2017, tidigare kallad Sjukskrivningsmiljarden (se tabellbilaga). Bidragen för dessa delar betalades ut den 26 januari 2018. Alla landsting uppfyllde kriterierna för dessa villkor, vilket betyder att det maximala beloppet, 670 miljoner kronor, blev utbetalt. Hur stort belopp som betalades till varje landsting framgår av tabellbilagan. Samtidigt betalades totalt 224 miljoner kronor till nationellt arbete för att stödja överenskommelsen till SKL, Försäkringskassan, Socialstyrelsen m.fl. inom områdena villkor 4 (se ovan), villkor 5 (utvecklingsmedel för stöd till rätt sjukskrivning), forskning samt samordning och stöd. Hur de bidragsmedel som betalades ut den 26 januari fördelas mellan olika mottagare framgår av bilaga till detta EkonomiNytt.

För villkor 3 (insatser för lindrig och medelsvår psykisk ohälsa och för långvarig smärta) fördelades maximala 500 miljoner kronor mellan landsting redan

2017. Landstingen ska senast den 30 mars i år lämna redovisning som ska ligga till grund för utbetalning av ytterligare maximalt 50 miljoner kronor enligt detta villkor, som betalas ut senast den 27 april.

Internränta för år 2019

Internräntan föreslås för år 2019 att vara 1,5 procent. Den är en sänkning med en kvarts procentenhet jämfört med internräntan år 2018. Den föreslagna internräntan bygger på sektorns egna upplåningskostnader. Bakgrunden till sänkningen är att upplåningskostnaden fortfarande är lägre än de fasträntelån som förfaller, vilket leder till att den genomsnittliga upplåningskostnaden sjunker. Huvudkällan är information från Kommuninvests skulddatabas, KI Finans.

SKL ger förslag på internränta för beräkning av kapitalkostnader för (aktiverade) investeringar för att kunna användas i internredovisningen. Den föreslagna internräntan återspeglar sektorns genomsnittliga lånekostnad.

Det kan dock vara lämpligt att påminna om att den för landstingets mest rättvisande internräntan, är att göra en egen bedömning av sin egen genomsnittliga räntekostnad för landstingets externa upplåning.

SKL:s internräntekommitté fastställer förslag till internränta årligen, senast i februari månad året innan aktuellt budgetår. En tanke är att internräntan ska vara förhållandevis stabil, varför internräntan avrundas och noteras i steg om 0,25 procent. Huvudsakliga underlaget för internräntan är data urtagna ur KI Finans skulddatabas vid årsskiftet året före aktuellt år. Från denna källa erhålls aktuell lånekostnad för merparten av kommunsektorns skuld, samt genom en simulering även lånekostnaden i sektorn vid nästkommande årsskifte. Som kompletterande input används även information angående övrig praxis i sektorn samt övrig relevant information.

Kompensation för sänkta pensioner 2018

Styrelsen för SKL fattade i slutet av januari beslut om att pensionärerna som fått sänkta pensioner pga. friläggningsreglerna i PA-KL ska få behålla sin kommunala tjänstepension 2018 på 2017 års nivå. Avtalet ska ses över av arbetsmarknadens parter under 2018.

För mer information om avtalet och beslutet, se cirkulär:18:3:

http://brs.skl.se/skbibl/cirkdoc.jsp?searchpage=brsbibl_cirk.htm&search1_cnr=18%3A*&op1=&type=&all=1&db=CIRK&from=1&toc_length=20&currdoc=2

I de prognoser över pensionskostnader avseende 2018 som gjordes av administratörerna inför årsskiftet, i december månad, hanterades detta olika. KPA hade inte beaktat den sänkta pensionen medan Skandikon hade med effekterna av de sänkta pensionerna.

Eftersom beslut nu har fattats om att backa från regelverket så betyder det att prognoserna i huvudsak är på rätt nivå för de kommuner/landsting som har KPA som administratör. Medan för de kommuner/landsting som har Skandikon som administratör blir kostnaden högre än enligt den senaste prognosen. En praktisk

lösning tills vidare kan vara att utgå ifrån föregående prognos avseende pensionskostnader för utbetalning på ansvarsförbindelsen.

Administratörerna kan också svara på frågor kring detta.

I övrigt gäller följande förutsättningar

I samband med varje uppdatering av våra beräkningar publiceras ”Prognosunderlag Lt-2018–2025-02-18” på vår webbplats via nedanstående länk:

www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx

Genom att i Excelfilen skriva in den egna läns-koden, får man beräkningar och bakgrundsuppgifter för sitt landsting.

I prognosunderlaget redovisas beräkningar per landsting av skatter och statsbidrag för åren 2018–2025. Från och med det år ett bidrag övergår från att vara riktat till att bli generellt inordnas motsvarande belopp i prognosunderlaget. På vår webbplats finns en tabell som innehåller vissa riktade statsbidrag samt regleringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Av tabellen framgår om och när vissa specifika bidrag ingår i prognosen eller inte. Tabellen återfinns via Ekonomi, juridik, Statistik/Ekonomi/Budget och planering/Statsbidrag, eller via nedanstående länk:

<http://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag-specificering.1403.html>

Uppdatering av modellen ”Skatter & bidrag”

Landsting som använder modellen Skatter & bidrag, kan ladda ner filen för för-enklad uppdatering:

- Uppdateringsfil-Lt-02-18.xls

från vår webbplats via Ekonomi, juridik, statistik/Ekonomi/Budget och planering/Skatter och bidrag, landsting. Följ sedan instruktionerna i filen, eller manualen, för att uppdatera modellen efter förutsättningarna i detta EkonomiNytt.

Skillnader jämfört med förra beräkningen (EkonomiNytt 16/2017) beror på:

- Ny skatteunderlagsprognos

Beräkningarna bygger i övrigt på att befolkningen i varje län utvecklas i takt med riksprognosen men med hänsyn till historisk trend.

Den del av ”välfärds miljarderna” som fördelas efter invånarantal, ingår i anslaget för kommunalekonomisk utjämning och därmed även i våra beräkningar.

Information om tidpunkter under 2018

Aktuella datum finns på vår webbplats under Ekonomi, juridik, statistik. Klicka på Ekonomi. Länk till sidan **Ekonomikalendern** finns under bilden med almanacka och spargris.

Har du aktiverat prenumeration från vår webbplats? För att säkert få alla våra nyheter, gå in på skl.se och välj Prenumerera på webbinnehåll. Länken ligger i den grå sidfoten längst ner på sidan.

Under vårt område Ekonomi finns de senaste uppdaterade EkonomiNyttan tillgängliga och där presenteras löpande nyheter mellan dem.

Frågor om detta EkonomiNytt kan ställas till Håkan Hellstrand (makroekonomi) 08-452 78 19, Bo Legerius (skatteunderlaget och statsbidrag för minskad sjukfrånvaro) 08-452 77 34, Madeleine Holm (löne- och prispförändring för landsting) 08-452 70 01, Siv Stjernborg, (internränta och pensioner) 08-452 77 51, Robert Heed (internränta) 08-452 71 41, Fredrik Holmström (internränta) 08-452 78 17, Mona Fridell (modellen Skatter & bidrag) 08-452 79 10. Alla kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skl.se

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Sektionen för ekonomisk analys

Niclas Johansson

Mona Fridell

Bilagor

”Prognosunderlag-Lt-2018-2025-02-18.xls”, finns på vår webbplats via följande länk: www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx

Tabellbilaga: Utfall för sjukskrivningsmiljardens villkor 1–2 och 4 för år 2017